

ЛІТЕРАТУРНІ ПОРТРЕТИ СВІТЛАНИ ЙОВЕНКО: СТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Битюк І., студ.гр. ЖТ-52

Протягом розбудови самостійної держави відбулася серйозна зміна цінностей та ідеалів, що не могло не позначитися на людській вартості типового персанажа. Хоча українська нація сформувалася дуже давно, у своїх культурно-ментальних рисах як окреме незалежне суспільство вона існує відносно короткий час. І сьогодні не припиняється складний процес самоідентифікації, який є першопричиною суспільного пошуку. Люди шукають тих, на кого хочуть бути схожими і з ким хочуть себе ідентифікувати. Поширеність жанру портрета є наочною ілюстрацією підтвердження цього пошуку, адже персонажі портретів – це герої, яких потребує нація і в яких водночас, як у дзеркалі, вона мимохіть відображається.

В нашому інформаційному полі маємо такі види портретів за тематичною спрямованістю, як політичний, історичний, соціологічний, культурологічний, портрет простої людини та літературний.

За визначенням літературознавчого словника-довідника, літературний портрет – стисла розповідь про творче обличчя якогось митця, його життєвий шлях, громадську діяльність, значення творчості тощо. Літературний портрет виконує сьогодні дослідницькі функції науково-публіцистичного жанру. Сутність літературного портрета полягає в тому, що він стоїть на перетині, в даному разі – критики і художньої публіцистики. І незважаючи на те, що і критика, і публіцистика мають на меті відтворити творчо-психологічне обличчя митця в літературному портреті, існує суттєва різниця в тих свідомих і підсвідомих завданнях, які собі ставлять критики, письменники й журналісти, працюючи в цьому жанрі.

Портретистику досліджували українські та російські вчені: Т. Беневоленська, Ю. Бурляй, Б. Єгоров, В. Рубан, Д. Прилюк, В. Ученова, Ю. Ворнова та ін. Майстрами літературного портрета зарекомендували себе М. Бажан, П. Панч, С. Голованівський, С. Журахович, Т. Мороз-Стрілець, О. Ющенко. Якщо в українській літературі цей жанр більш-менш поширений, то в українському журналістикознавстві він лише починає втілюватися в життя. Найпоширенішим цей портрет є у таких виданнях, як «Літературна

Україна» та «Вітчизна», де час від часу з'являються літературні портрети однієї з найвідоміших українських поетес Світлани Йовенко.

Літературні портрети поетеси написані живою мовою, вона вдало підбирає художні засоби, щоб схарактеризувати постать, про яку пише. Наприклад, її влучні епітети допомагають розкрити героя, його внутрішній світ: «достойний продовжувач», «яскрава, феноменально обдарована людина», «уславлений письменник», «сум'ятлива душа автора», «блаженний анахорет», «екзальтовані пошукувачі слави», «рясне гроно скандально відомих імен», «культова фігура», «жагуча цікавість», «гострий іронічний розум», «добрий інтелігентний гумор», «бездоганне виховання», «добротворча наполегливість», «скупа ніяковість», «інтелектуальна всюдисущість», «джерельна чесність», «гіркий болісний досвід», «професійно виплекана думка», «самобутній наповторний стиль», «палюча сповідальність», «спрямлена свідомість», «хронічні гримаси нетерпимості». Вживання Світланою Йовенко метафор говорить про те, що поетеса була особисто знайома з героями літературних портретів, що дозволяє чітко передати їх душевний стан: «насотувати нервами папір», «людина високої проби», «знати ціну дружби», «сяючі комети в поетичному небі», «тавро інакшості», «перевести стрілки у вічність», «золоті поклади думок», «золотий пісок у пісочному годиннику на тлі житейської пустелі», «полудень віку», «круглі дати», «броунівський рух свідомості», «гарячі точки планети», «білі плями в літературному естві», «поїхати з Україною в серці». Також поетеса використовує фразеологізми: «ніде правди діти», «поклавши руку на серце», «земля обітована», «як грім серед ясного неба», «сісти на плечі», «до кінчика волосин», «бити на сполох» тощо. Світлана Йовенко широко використовує емоційно забарвлену лексику («цікаво», «слухно», «на жаль», «на щастя», «печально»), сентенції («надія помирає останньою», «час збирати каміння, бо й криниць рідних не познаходимо»), крилаті вислови («гра в бісер») тощо.

Отже, літературний портрет – це жанр, який вимагає від журналіста добре володіння культурою мови, вміння влучно передавати внутрішній стан героя та схарактеризувати його так, щоб читач відчув усе те, про що говорить автор. Звичайно, все це неможливе без використання стилістичних засобів.

Наук.кер. - Євграфова А.О., к. філол. н., доцент